

Endringer i energiloven

Energiveteranenes¹ høringsuttalelse til OEDs forslag til endringer av lov om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energiloven)

Energiloven er en generell fullmaktslov som krever en rekke underliggende forskrifter for å kunne regulere og kontrollere energisektoren i samfunnet – spesielt elektrisitetsforsyningen. Parallelt med energiloven er det andre lover som griper inn i sektoren, eksempelvis industrikonsesjonsloven, vassdragsreguleringsloven og vannressursloven. Alt dette må sees i sammenheng for å avgjøre om samfunnet har en tilfredsstillende kontroll med den viktige infrastrukturen energisektoren er for samfunnet.

Høringsnotatet av 9. desember 2008 fra Oed inneholder først og fremst en endring for få en bedre koordinering for utbygging av nett, produksjon og forbruk. Ut over dette er det ikke vesentlige endringsforslag til tross for den store ressursbruken av penger og tid som er brukt til eksterne oppdrag, møter og seminarer.

Energiveteranene vil imidlertid peke på manglende forskrifter og/eller svakheter ved dem som foreligger. Her legges til grunn observasjoner og erfaringer fra den tiden energiloven har virket. Spesielt for denne tiden er overgangen fra planstyring til et liberalistisk marked.

Eksisterende mangler og svakheter. Et liberalisert marked må kontrolleres og reguleres gjennom lover og forskrifter av organer som har ansvar for at disse overholdes. Dagens finanskrise er et eksempel på hva som skjer dersom ikke dette er på plass. Det må legges til rette slik at energisektoren ikke blir rammet av noe tilsvarende. Kraftbørsen, NordPool, har som formål å bidra til optimal samfunnsmessig ressursutnyttelse i det liberaliserte kraftmarkedet. Spørsmålet er om det foreligger klare nok rammer for virksomheten i alle sammenhenger. Energiveteranene peker i det følgende på svakheter i dagens system som trenger grundige vurderinger:

- ❖ **Koordinering av nett, produksjon og forbruk.** Energiveteranene gir sin tilslutning til forslaget om at alle nettanlegg som innehar konsesjoner, skal ha tilknytningsplikt for nye anlegg for produksjon og uttak av elektrisk energi under forutsetning av samfunnsmessig lønnsomhet. Vi stiller oss imidlertid tvilende til i hvilken grad denne tilknytningsplikten sikrer en samfunnsøkonomisk og miljømessig riktig innpassing av nye store forbruks- og produksjonsenheter uten å etablere et enhetlig konsesjonsgivende organ. Det bør tilføyes at nye produksjonsanlegg og anlegg for uttak har rett til tilknytning under forutsetning av samfunnsøkonomisk lønnsomhet, herunder miljøkostnader.
- ❖ **Langsiktig leveringssikkerhet for energi.** Ansvar for denne funksjonen er ikke ivaretatt i dagens system. Det vil si at de samfunnsmessige konsekvensene ved svikt i energitilgangen er ikke tatt tilstrekkelig hensyn til. Dette er viktig i vårt vannkraftsystem, hvor kortsiktig disponering av magasiner med ønske om størst mulig overskudd kan føre til kraftunderskudd. Kraftprodusentenes ønske om størst mulig økonomisk gevinst kan på den måten svekke kraftbalansen og leveringssikkerheten.

¹ Energiveteranene er en uavhengig gruppe personer med bakgrunn fra norsk energiforsyning:

Hans O. Bjøntegård, Erling Diesen, Erik Fleischer, Hans H. Faanes, Ingvald Haga, Jon Ingvaldsen, Finn Lied, Helge Skudal, Lars Thue, Jon Tveit og Gunnar Vatten. (Se <http://www.energiveteranene.no>)

❖ **Eksterne forhold det er viktig å gardere seg mot:**

Energiveteranene vil trekke frem en del spørsmål som man bør vurdere i forbindelse med utarbeiding av forskrifter til energiloven

- **Tørrår i Norge.** Rasjonering kan bare iverksettes ved helt ekstraordinære forhold. Det skal mye til for at rasjonering kan tas i bruk på et tilstrekkelig tidlig tidspunkt til å sikre langsiktig energisikkerhet.
- **Havari av samkjøringsforbindelser til utlandet.** Dette har vi eksempler på at kan skje. Da svikter importmuligheten.
- **Samtidig kuldeperiode over Europa.** I slike situasjoner kan andre land har mer enn nok med seg selv.
- **Energileveransene fra Russland til Europa stenges.** Dette kan medføre meget høye energipriser i Europa, som vil påvirke disponeringen av norske vannmagasiner, som i sin tur kan forsterke ulempene ved tørrår vesentlig.

Under forhold som er pekt på ovenfor, kan det oppstå ekstremt høye priser i markedet som kan skape problemer for bedrifter og husholdninger. Kraftprodusentene kan tjene grovt, mens samfunnet vil lide store tap. Spotpris til sluttforbrukerne velter hele risikoen over på disse. Fastpriser flytter risikoen over til produsentene, og dette vil føre til en mer forsiktig disponering av magasinene. I 2003 og 2006 så vi en betydelig forskjell på disponeringen i Norge og Sverige på grunn av forskjell i tyngden av tariffen.

❖ **Utbygging av kraftproduksjon for å dekke etterspørselen.** Markedet er kortsiktig i sin natur. Det tar mange år å planlegge og bygge ut produksjonskapasitet. Det er derfor en betydelig risiko for at tilstrekkelig produksjonskapasitet blir forsinket i forhold til etterspørselen. Dette vil presse prisene oppover. Dette kan være i produsentenes interesse ved at de ser større fortjeneste ved å ligge på etterskudd enn å tilstrebe balanse. De er ikke tillagt ansvar for å sørge for balanse. Dette gjør seg spesielt gjeldende for vannkraftverk som slipper CO₂-avgifter. Disse avgiftene vil øke prisene i markedet betydelig.

❖ **Harmonisering mellom landene i NordPool-systemet.** Det savnes en harmonisering mellom energilovgivningen i de enkelte land. Dette gjelder spesielt tariffen og rasjoneringslovgivningen. I det norske system slår dette spesielt uheldig ut i situasjoner med svikt i energitilgangen.

Som pekt på ovenfor mener Energiveteranene det er flere av de grunnleggende forhold i energiforsyningen som kan skape problemer i fremtiden. Disse løses ikke av de foreslåtte endringer av energiloven uten at det følges opp med nye lovendringer og forskrifter.

